

Скъпи приятели,

с разнообразни материали от живота на българската общност в Чехия, от културния живот; с интересни факти, които ни карат да сме горди с корените си, пристига новият брой на Вашето списание.

През отиващата си 2023 година, Вие, нашите читатели, многократно успяхте да ме развълнувате до сълзи, оказвайки не само морална, но и финансова подкрепа на своята 52-годишна медия, за да оцеее и успешно да продължава напред. За всичко това смятам да напиша по-подробно в последния за тази година брой 5–6 на списание „Роден глас“. А сега напред към най-същественото в настоящия брой: разговор с Надя Карамфилова, един от младите председатели на сдружения, членуващи в АБС, реализиран в рамките на участието ми в проекта „Дiasпората – свързване на гласовете“; разказ за посещението на членове от сдружение „Георги Победоносец“, гр. Кладно в Музея на домовете-кули; откриване на новата учебна година в нашето неделно училище в Бърно; Традиционен семинар за български народни танци, организиран от ансамбъл „Пирин“ – Бърно; Ден на будителите в Пражкия клуб; интервю със сънародничката ни Снежанка Александрова за нейното творчество и за любовта ѝ към българския национален костюм, защото шевиците са натоварени с вярвания, надежди, окултност – векове на трупани познания за Вселената. В тях е вложен целият творчески потенциал, въображение и майсторство на поколения българи, закодирали информация чрез форми, цветове и композиции.

Знаели ли сте, че улиците на Букурещ пазят спомена за десетки български възрожденци – с благодарност към Мартина Ганчева, кореспондент на БТА за Румъния, която ни повежда по българските следи в румънската столица заедно с доайена на българите в Букурещ и председател на Демократичния съюз на българите в Румъния Лука Велчов!

Как двама учители, които живеят в различни градове и държави, и дори не се познават, правят съвместен иновативен урок в Прага, ще разберете, ако последвате рубриката ни „Ученически калейдоскоп“. Ако пък обичате съвременната българска литература, ще можете да се запознаете с откъс от един чисто нов сборник на писателя Тодор Костадинов – „Разкази против забрва. Анти-некролози“ и със спомените му за Николай Хайтов. За незабравимия Апостол Карамитев разказват синът му Момчил и проф. Олга Маркова.

Рубриката „Актуално“ предлага подробна информация по темата за наследството – наследственото право между Република България и Чешката република се прилага съгласно двустранен договор и има свои специфични особености.

Скъпи читатели, посещава ли сте някога Ивановските скални църкви – за разлика от традиционните манастири, в Иваново има разнообразие от малки скални църкви, параклиси и килии, издълбани на различна височина в скалите на живописния каньон на река Русенски Лом. За тяхната уникалност разказва младата пътешественичка Боряна Момчилова.

Приятно четене!

Камелия Илиева, главен редактор

Надя Карамфилова със семейството си

Празнувам и чешките празници, но душата ми е българска

Скъпи приятели, през лятото на тази година бях поканена от сдружението marginalia.bg – интернет сайт за анализи, коментари и новини в областта на правата на човека, да се включа в техен нов проект, съвместно с фондация „Томсън“: „Дiasпората – свързване на гласовете“. Темата за хората от diasпората в страни от ЕС и Обединеното кралство е изключително чувствителна. Същинското битие на емигранта е невидимо или манипулирано с цел създаване на негативни нагласи, въпреки признатото значение на огромната им финансова помощ за техните близки, надхвърляща през последните години дори и размера на чуждестранните инвестиции в страната. Чрез публикуваните интервюта и видеа интересуващите се могат да опознаят живота и труда на работещите в чужбина българи. Историите на някои от тях бяха разказани от 7 кореспонденти във Великобритания, Чехия, Германия, Гърция и Испания. Въпросникът за емигрантите от българската и ромска diasпора бе изработен от антрополога проф. Антонина Желязкова.

Всеки от нас, кореспондентите, трябваше да подготви осем интервюта с наши сънародници, живеещи в съответната

страна. На мен лично, проектът ми даде възможност да разговарям, както с вече познати личности, така и да се запозная с нови сънародници и техните житейски съдби.

Днес Ви срещам с един от най-младите председатели на сдружения, членуващи в АБС в ЧР – Надя Карамфилова.

Надя живее в Чехия, в гр. Кладно от 1993 г. Родена е в Горна Оряховица в смесено семейство, баща ѝ е българин, а майка ѝ чехкиня. Надя пристига в чуждата страна едва двадесетгодишна, заедно с майка си и сестра си, а по-късно, след отбиване на военната си служба, идва и нейният любим, с когото създават семейство. Госпожа Карамфилова работи като продавачка в магазин за обувки, а съпругът ѝ – в съседно градче в завод за производство на камиони. В град Кладно съществува стар и много добре функциониращ български клуб – „Георги Победоносец“, чийто председател е Надя. В клуба членуват както „старите българи“, пристигнали през 50-те години на миналия век след подписването на спогодба между България и Чехословакия за взаимопомощ с работници, така и техните чешки съпруги или съпрузи. В момента към тях са се присъединили и младите българи, живеещи в града и района. Общината в Кладно, в рамките на програмата за подкрепа на културната дейност на националните общности, им подпигурява безплатно Ритуалната зала, която разполага с всички удобства за провеждане на събрания и празненства. Тук българите организират истински празници – с орупана трапеза, като всеки носи, каквото е приготвил къщи; с български песни и родни хора.

– Госпожо Карамфилова, от колко време не сте се прибирали в България?

– В Родината бях миналата година, тази година не сме се прибирали, не успяхме. По принцип се стараем всяко лято да пътуваме до България, но имаше един период, когато пристигнахме тук, в Чехия, не бях се прибирала 12 години.

– Защо избрахте Чехия? Имаште предварително добра оферта за работа, може би?

– Не, причините да пристигнем, бяха лични – баща ми почина много млад и майка ми не желаше да оста-

На екскурзия с част от членовете на клуба

Надя с членове на ръководения от нея български клуб

В Кладно се организират истински български празници

не повече в България. Така се наложи с нея и сестра ми да се преместим в Чехия. Град Кладно избрахме по предложение на наши приятели-чехи, които, докато баща ми беше жив, често ни идваха на гости. Когато разбраха какви са намеренията ни, те предложиха да дойдем в този град, където ще ни помогнат да си намерим жилище.

– Тук ли създадохте своето семейство, съпругът Ви чех ли е?

– Да, тук се оженихме, но съпругът ми е българин, запознахме се в Родината. По-точно срещнахме се, защото родителите ни са били приятели от времето, когато сме се родили. Ние се видяхме 18 години покъсно и беше любов от пръв поглед. Дъщеря ни е родена в Чехия, учи в чешко училище, но говори перфектно български, чете на български.

– Как поддържате връзка с близките и приятелите си в България?

– Родителите на съпруга ми отдавна починаха, няма братя или сестри, но има братовчеди, с които се виждаме през лятото, когато се прибираме. Аз имам приятелка, а също и леля – сестрата на майка ми остана да живее в България. Когато сме тук, основно общуваме чрез Вайбър.

– Вие произхождате от смесено семейство – знаехте ли чешки, преди да пристигнете в Кладно?

– За съжаление, не, знаех само една песничка, всичко съм учила тук.

– Когато се установихте в този град, намерихте ли приятели сред чешкото население или по-скоро първоначално предпочитате да общувате със своите сънародници?

– Първоначално контактувахме с две български семейства. Чехите тогава бяха затворени, студени хора и не приемаха добре чужденците.

– След толкова много години, чувствате ли се вписана в чешката среда, как възприемате чешките празници, техните традиции, тяхната култура?

– Вписана...? Живеем тук по някакъв начин, трябва да сме с тях

– чехите, но колкото и да празнуваме техните празници, душата ми е българска. Детето ходи в чешко училище, така че трябва да се съобразяваме. Българските празници ги честваме според нашите традиции, защото сме българи, макар и да има чешко гражданство.

– Имате ли във Вашия град българска църква, българска организация?

– За съжаление, българска църква нямаме, имаше български ресторант, който сигурно от десет години е затворен. Имаме българско сдружение, на което аз съм председател. Събираме се, честваме българските празници, като 3 март, Баба Марта, Коледа, каним и чешки граждани – в нашето сдружение има 6 чешки граждани като членове. Ходим заедно на екскурзии, стараем се да не се забравя българското, да знаем, откъде сме дошли.

– Случва ли се да си гостувате с чешки семейства? Интересуват ли се Вашите чешки приятели от българската кухня?

– О, да, вече имаме доста чешки приятели. Те са свикнали, че като ни поканят у тях на гости, аз готвя и нося някакво чешко ястие, а когато те дойдат у дома, винаги приготвям български ястия. Интересуват се и им разказвам за българските традиции, свързани с определени празници, харесват нашите гозби. Най-обичани сред нашите приятели са таратор, мусака и баница. Всяка година, като се върнем от България, показваме снимки, разказваме къде сме били, така че чешките ни приятели наистина се интересуват от българските забележителности.

– Интересувате ли се от българския и чешкия политически живот?

– За съжаление, не. До миналата година имахме българска телевизия и тогава повече следях какво се случва, сега вече нямаме, не познавам българските политици по имена. От чешката политика се интересувам повече, защото като чешки гражданин ме засяга какво се случва, но като цяло политиката не ми е приоритет.

– Вие казахте, че сте пристигнали в Чехия едва 20-годишна, но предполагам имате някаква информация и наблюдения от Ваши близки в България – как бихте коментирали българската здравна и социална система?

– Това, което ще кажа е лично мнение, но здравната система в България не ми харесва. Били сме свидетели на ужасяващи ситуации, докато в Чехия, макар досега само един път да ми се налагало да постъпя в болница, е много по-добре. Същото се отнася и за социалната система, правейки сравнение, стигам до извода, че чешките пенсионери живеят по-спокойно и с много повече финансови средства, отколкото българските.

– В Кладно на квартира ли живеете или имате свой собствен дом?

– Живеем в наша къща, която купихме през 1994 година – в нея инвестирахме средствата, които можем да си позволим.

– В такъв случай мислите ли да се връщате в България?

– Там имаме апартамент, наследство на съпруга ми от неговите родители, който не искаме да продаваме, човек никога не знае... В това жилище инвестирахме единствено, когато се приберем през лятото и установим, че има нужда от някакъв неотложен ремонт. Много пъти сме си говорили, че като се пенсионираме, ще се приберем в България. Единственото, от което ме е страх, е точно здравната система, здравните грижи, които не са на желаното ниво.

– Как виждате бъдещето на дъщеря си, която е родена тук?

– Тя е последна година в Икономическия техникум в града, чакат я тежки матури, след което има амбицията да продължи образованието си. Вижда реализацията си в Чехия, но би искала да придобие опит, работейки и в други страни като България или Гърция например, но какво ще бъде след 4–5 години, като завърши, не знам, времето ще покаже!

Благодаря за този разговор, госпожо Карамфилова! ◆